

ABORDĂRI CONJUGATE ȘI GEOGRAFII INSOLITE
COMBINED APPROACHES AND UNUSUAL GEOGRAPHIESDOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.40](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.40)**Conferențiar univ. dr. EMANUELA ILIE**
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Abstract: My paper presents a recent collective book entitled *Géographies insolites/ Unusual geographies*, coordinated by Alina Bako and Mihaela-Gențiana Stănișor, by pointing out its novelty and relevance. The volume consistently materializes the TradEspace project, but also reflects the long-standing preoccupations of prestigious translators and important researchers in the field of geocritic, literary or cultural studies (from Romania, France, Italy, Croatia, Slovenia, and Switzerland). Beyond its exegetical coherence, the undoubted substance and the immediate philological utility of the contributions contained within it, the book represents an essential step in the creation of a transnational network, proving the functionality of a combined approach in more than traductology.

Keywords: *Géographies insolites*; *Unusual geographies*; Alina Bako and Mihaela-Gențiana Stănișor; TradEspace project; geocritic; translation

Volumul colectiv intitulat *Géographies insolites/ Unusual Geographies*, coordonat cu responsabilitate de lector univ. dr. Alina Bako și lector univ. dr. Mihaela-Gențiana Stănișor, de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, reprezintă nu numai materializarea consistentă a proiectului TradEspace (*Traduire l'espace: Les littératures de l'Europe Centrale et Orientale*), ci și reflectarea scripturală – una deosebit de relevantă pe plan (meta)critic! – a preocupărilor de durată ale unor prestigioși traducători și cercetători importanți din câmpul geocriticii, respectiv sfera studiilor culturale și literare.

Dirijată de un obiectiv ambițios, descris de Alina Bako în discursul liminar (acela de „a aborda într-un mod unitar teme legate de doi termeni ai acestei formule inovatoare: spațiul literar și spațiul geografic, adesea filtrat de o referire la cultura franceză și la Paris, pe care Pascale Casanova îl consideră a fi *capitala mondială a literelor*”), cartea mizează îndeosebi pe studii care, analizând pertinent varii maniere de traducere a spațiului, le oferă cititorilor din alte contexte culturale acele instrumente care le pot facilita localizarea și definirea unui loc geografic, transformând astfel literatura într-un mijloc mai mult decât eficient de „a umple spațiile goale pe care memoria sau imposibilitatea de a ajunge în anumite locuri îl pot împiedica să le recunoască.”

Secțiunea inaugurală, *Etudes sur l'espace (Studii asupra spațiului)*, are o structură binară, ce articulează practic în filigran întregul demers științific și aplicativ proiectat de vastul colectiv de lucru. Ea se deschide cu o serie de *Approches thématiques et critiques/ Abordări tematice și critice*, în care semnează nume recunoscute, dar și aflate în curs de afirmare, din zona studiilor literare, culturale și geocritice: Marc de Launay, Maja Vukušić Zorica, Katarina Marinčić,

Delia Georgeta Ćupurdija, Ivana Olujić, Franck Colotte, Alina Bako, Ana-Blanca Ciocoi-Pop, Mihaela-Gențiana Stănișor, Iulia Pietraru. Unii contributori supun atenției cercetării interesate de investigarea intersecțională (deși ghidată prioritar de instrumente specifice geografiei literare ori studiilor critice) a unor opere substanțiale din varii spații europene, puse astfel într-un dialog menit a le reliefa adâncimi noi. Alții redactează studii inedite asupra operei lui Marcel Proust sau Gustave Flaubert, analize ample ale unor simboluri culturale (precum cerul sau mansarda pariziană), dar și reprezentări ficționalizate ale spațiului la autori precum Michel Lambert sau Jeffrey Eugenides.

În închiderea acestei prime macro-secvențe, este plasat un studiu despre funcționarea conceptului de traductibilitate în spații culturale semiperiferice, care pregătește de fapt secțiunea *Approches linguistiques et traductologiques/ Abordări lingvistice și traductologice*, în care semnează Jean-Louis Courriol, Iulia Cosma, Irina Dincă, Mihaela-Oana Gogoșeanu, Jérôme Cochand, Cristina Nicolae, Emilia Ababei și Florica Faur. După cum i-o arată și titlul, ea strânge studii lingvistice și traductologice substanțiale, în care sunt analizate pertinent opere aflate între spații, lumi și limbi/ expresii lingvistice, diferite etape ale traducerii ca *oglină infidelă*, varii provocări și dificultăți punctuale ce pot apărea în cursul traducerii literare (spre exemplu: deicticul locativ).

De un real interes, prin detenta pragmatică și deschiderea prospectivă, este cea de-a doua și cea mai amplă parte a cărții, care implică o componentă practică dedicată atelierelor desfășurate cu studenți și tineri cercetători în cadrul proiectului menționat *supra*. Deschisă de două texte semnate de Mihaela-Gențiana Stănișor și Fabrice Farre, care nuanțează conceptul de *cartografie a enunțării* și pledează fără ocolișuri pentru actul traducerii „ca o intervenție pe cord deschis”, această secțiune integrează rezultate concrete ale procesului migălos de traducere. Mai întâi, în franceză, italiană și slovenă, din fragmente semnificative aparținând unor autori români din diverse epoci, pentru care configurarea unor *altfel de spații* sau reflectările cronotopului francez s-au dovedit determinante: Alexandru I. Alexandrescu, Mihail Sebastian, Camil Petrescu, Anton Holban, Doina Ruști, Ioana Pârvulescu. Apoi, în franceză și română, din textele literare (din nou: cu pretext spațial) ale unor scriitori croați prea puțin sau deloc cunoscuți la noi: Ivan Kušan, Sibila Petlevski, Dražen Katunarić, Andrija Škare. Asupra etapelor, mizelor și provocărilor inerente procesului de transpunere dintr-o limbă în alta se revine în secvențele *Discussions autour de la traduction du et en roumain/ Discuții în jurul traducerii din și în română*, respectiv *Travail en cours. Atelier de traduction littéraire/ Lucrare în curs. Atelier de traducere literară* (ultimele desfășurate la Universitatea din Zagreb și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), care închid cartea într-o manieră colaborativă suplimentară, ce îi dublează – implicit, dar eficient – deschiderea teoretică autentică.

Dincolo de coerența exegetică, substanța neîndoielnică și utilitatea imediată a contribuțiilor reținute în interiorul său, merită menționat că volumul reprezintă un pas esențial în crearea unei rețele transnaționale, dovedind funcționalitatea unei astfel de abordări conjugate nu doar în domeniul filologiei.